

Vabale Lavale tõi täissaali Soome artist Jesse Markin, kelle muusika on küll oma juurtega soulis, kuid põhiliselt võiks seda nimetada mahedaks *indie* ja räpi seguks. Tõelise peomeeleolu keris aga üles reedeõhtune The Motown Soundi kontsert, millega tähistati ka Telliskivi loomelinnaku sünnipäeva. Motowni plaadifirma legendaarsemad lood on tuttavad tõenäoliselt suuremale osale muusikasõpradest ning armastatud artistid eesotsas Rita Ray ja Robert Linaga meelitasid saali – hoolimata samal ajal aset leidnud skandaalsest linnahalli drooni-*show*'st – pilgeni rahvast täis. The Motown Soundi võibki iseloomustada ideaalse peobändina: piisas paarist avaakordist, et muidu vaoshoitud džässipublik tantsima haarata.

Maiuspalu jagus „Jazzkaarel“ ka improvisatsioonilise muusika austajatele. Juba eelmainitud Scott DuBois' kontsert koos Berliini saksofonisti ja bassklarnetisti Gebhard Ullmanniga oli nagu meditatiivne rännak, kus helid olid inspireeritud elust ja loodusest ning miski ei tundunud liialt ettemääratud. Improvisatsioonilisel ja eksperimentaalsel lainel kulges ka sellele järgnenud Mart Soo ja Florian Walteri kontsert, mille peakangelane oli Walteri mängitud ja maailmas ainulaadne instrument *hechtyphon*. Mitmesugustest puu- ja vaskpuhkpillidest kokku pandud instrument tõi kuuldavale kirju paleti helisid, mis jätsid publikule ruumi tõlgendada kuuldu oma kujutlusvõime kohaselt. Eriti isemoodi kavaga astus aga üles ansambel Tin Men and the Telephone, kes pakkus peale kontserdielamuse ka interaktiivse rännaku läbi muusika. Publik sai oma telefonide abil kontserdi kulgu suunata, ise meloodiaid ja rütme komponeerida ning uusi ideid välja käia. Teekonna

kontseptsiooni järgi põgenes kosmose-laev Maal aset leidnud ökokatastroofi eest ja asustati uus planeet, kusjuures muusikasse oli kaasatud ka klippe poliitikute ja kliimaaktivistide sõnavõttudest. Artistid põimisid need oskuslikult helidesse. Muidugi eeldas kontserdist täiel määral osavõtmine teatud ettevalmistust, nii et kui muusikud palusid täita esimese ülesande, laadis pool publikust alles telefonidesse vastavat rakendust ja mõni haruldane nuputelefoni omanik pidi hoopis nõutult ootama jääma.

Välisartistide seas väärivad äramärkimist veel võrratud naisvokalistid. Nädala selgroo murdis särava häälega USA lauljatar Lucy Woodward, kelle kontserdikavast väärivad eelkõige esiletõstmist tema lemmiklaulja Nina Simone'i lood. Laul „Plain Gold Ring“ ansambli kitarristi Jelle Roozenburgi seades näis olevat kui Woodwardile loodud. Neljapäevase kontserdiõhtu avas aga sametise alidhäälega norra lauljatar Torun Eriksen, kelle folk- ja popmuusika mõjutustega looming mõjus koduselt ja maalähedaselt, rääkimata tema suurepärasest saateansamblist eesotsas pianist Eyolf Dalega.

Mulle tõi mitmes mõttes ainulaadse kuulamiselamuse „Jazzkaare“ publikule juba tuttav Šveitsi pianist ja helilooja Nik Bärtsch, kes oli seekord festivalile saabunud sooloartistina. Suletud silmadega võis aga vabalt unustada, et laval on vaid üks artist, sest Bärtschi klaverikäsitlus on niivõrd meisterlik. Minimalistlikest lähtepunktidest sündisid ulatuslikud kompositsioonid, milles sai ometi iga detail tähelepanu osaliseks. Bärtschi sõnul ammutab ta oma muusika jaoks inspiratsiooni linnaruumist, mille tormilisus ja mitmekesisus nõuab oskust keskenduda sellele, mis on päriselt

Improvisatsioonilisel ja eksperimentaalsel lainel kulges Mart Soo ja Florian Walteri (pildil) kontsert, mille peakangelane oli Walteri mängitud ja maailmas ainulaadne instrument *hechtyphon*.

Rene Jakobson

oluline. Pärast tunniajast lummat kava oleksingi õigupoolest tahtnud veel mõneks ajaks jääda istuma ja mõtisklema. Vahest ongi see üks suure festivali miinuseid: ühelt kontserdilt teisele pendeldades on keeruline millelegi täie tähelepanuga keskenduda.

Kõike arvesse võttes võib öelda, et „Jazzkaarel“ allahindlust ei tehta –

ja siinkohal ei kõnele ma rahast, vaid kvaliteedist, sest raskest aastast hoolimata oli iga kuuldu kontsert omaette elamus. Ühes linnaruumiprojekti, tasuta kontsertide päeva ning džässijutudega sai kokku mahukas programm, millega sammupidamiseks tasus andunud džässisõbral võtta vabaks terve nädal.

Tõsine ooper reipas esituses

„Idomeneo“ võiks Estonia mängukavva jõuda täieõigusliku ooperina, nii ei tekiks segadust, kas laval on kontsert või lavastus.

Wolfgang Amadeus Mozarti ooperi „Idomeneo“ kontsertlavastus Vana Tallinna galal 27. VIII rahvusoperis Estonia. Dirigent Risto Joost, lavastaja Veiko Tubin, kunstnik Reili Evert, valguskunstnik Ritsard Bukin ja koreograaf Mehis Saaber. Osades Juhan Tralla (Idomeneo), Helen Lokuta (Idamante), Elena Bražnik (Ilia), Kristel Pärtna (Elektra), Mehis Tiits (Arbace), Reigo Tamm (Neptuni ülempreester) ja hääli (Priit Volmer).

MARIELL AREN

Estonia uksest sisse astudes tekib automaatselt suur ootus kogeda vaatemängu. Seda aitavad teatris saavutada kostüümid, koreograafia, lavakujundus, valgusefektid ja mitmesugused muud

võtted. „Idomeneo“ ettekande reklaamlauasetest olid mulle samuti meelde jäänud lubatud suured elamused, mis haaravat publiku etendusse kaasa. Kuna lavategevuse laiendamine saali pole midagi enneolematut, mõtlesin esimese hooga, et nüüd nihutatakse piire ka rahvusoperis ning korraga hüppavad tantsijad toolide alt välja või lendleb mõni julgem laulja üle publiku.

Hiljem selgus muidugi, et olin oma soovlugemisega veidikese liialdanud. Püüdsin pärast esimest vaatust realsusse naasta ning süvenesin veel kord tutvustusteksti. Siis leidsingi ettevaatlikuks tegeva sõna „kontsertlavastus“. Üldjuhul tähendab selline kontserdivorm lavastuse üksiknumbreid, nii et tervikut pole loodud või moodustatakse

kontserdikavast terviklik lugu ning lisatakse näpuotsaga lavastuse elemente. Kuna praegusel juhul oli kavas, küll väikeste kärbetega, tervikteos, lootsin sisimas nautida lavastatud varianti. Esimese vaatuse jooksul selgus, et pakutakse ikkagi tutvustuses lubatud kontsertlavastust.

Kõige selgema kontserditunde tekitas ooperikoor, kes jalutas pidevalt lavale ja lavalt maha. Kui tavapäraselt on ooperilaval koor lavastuse osa, siis seekord mõjusid noodimappidega lauljad võõrkehana. Ei saa öelda, et neil oleks roll täielikult puudunud, kuid poolikut lahendust oli veider vaadata. Kontrasti tekitas eelkõige teiste osatäitjate kostümeeritus ja mõningane lavaline liikumine. Kuna üldjuhul

satun koorimuusikat kuulama kontserdisaali, soovin ooperis näha koori aktiivsemana. Teatrilaval naudingi eelkõige seda, kui koori on kasutatud kavalalt ning tal on kanda läbimõeldud roll. Liikumise juures on aga tähtis, et vaataja ei tajuks seda liiga organiseerituna. Nagu hästi kavandatud valgustus, mis tähelepanumatult vaheldub, võiks ka koor ideaalis liikuda nähtamatult. Liialt tajutav asetuste fikseerimine viib mõtted sisult eemale. Koorinumbrid olid aga muusikaliselt väga nauditavad. Olgugi et häälerühmade balansis leidis mõningast ebaühtlust, saab kiita ooperikoori vaikesid nüansse ja kaunist fraasikujundust.

Järg pöördel.